



**GENERALNY INSPEKTOR  
OCHRONY DANYCH  
OSOBOWYCH**

*dr Wojciech R. Wiewiórowski*

DOLiS-035-2091/13 | TG/56849

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY KANCLARIA	
wpl. dnia	06. 09. 2013
L.dz. ....	2483 L.zal. ....

Warszawa, dnia 4 września 2013 r.

**Pan Andrzej Rzepliński**

**Prezes**

**Trybunału Konstytucyjnego**

**Trybunał Konstytucyjny**

**Aleja Jana Chrystiana Szucha 12 A**

**00 – 918 Warszawa**

**dot. sprawy**

**Sygn. akt K 25/13**

*Szanowny Panie Prezencie*

w związku z pismem z dnia 1 sierpnia 2013 roku (data wpływu do Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych 5 sierpnia 2013 roku) Pana Wojciecha Hermelińskiego – sędziego Trybunału Konstytucyjnego dotyczącym wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich o stwierdzenie niezgodności art. 16 ust. 3 pkt 1, art. 16 ust. 3 pkt 2 w części zawierającej słowa „i miejsca urodzenia”, art. 16 ust. 3 pkt 3, art. 16 ust. 3 pkt 4, oraz art. 16 ust. 3 pkt 6 oraz art. 16 ust. 6 ustawy z dnia 1 lipca 2005 roku o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów (Dz. U. Nr 169, poz. 1411, z późn. zm.) z art. 47 oraz z art. 51 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej uprzejmie informuję, że kwestie przetwarzania danych osobowych na podstawie przepisów ustawy o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów, powoływanej dalej z zastosowaniem skrótu „ustawa o transplantacjach”, pozostają przedmiotem szczególnego zainteresowania Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych od 2009 roku.

To wówczas bowiem została uchwalona ustawa z dnia 17 lipca 2009 roku o zmianie ustawy o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów

oraz o zmianie ustawy – Przepisy wprowadzające Kodeks karny (Dz. U. Nr 141, poz. 1149), który to akt prawny miał na celu ujednoczenie zasad rekrutacji potencjalnych dawców komórek krwiotwórczych szpiku i krwi obwodowej zmierzające do powstania w Polsce ośrodków potencjalnych dawców komórek krwiotwórczych szpiku i krwi obwodowej, co ma zapewnić pozyskiwanie dla chorych w Polsce komórek krwiotwórczych szpiku i krwi obwodowej od dawców z polskich ośrodków dawców [z uzasadnienia rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów oraz o zmianie ustawy – Przepisy wprowadzające Kodeks karny]. Przedmiotową ustawą do – obowiązującej w zasadniczej części od 1 stycznia 2006 roku – ustawy o transplantacjach został dodany art. 16 a regulujący zasady prowadzenia przez podmioty lecznicze albo fundacje (zwane dalej w ustawie o transplantacjach „ośrodkami dawców szpiku”) czynności polegających na pozyskiwaniu potencjalnych dawców allogenicznego szpiku i komórek krwiotwórczych krwi obwodowej, jak również nakładający na ośrodki dawców szpiku obowiązek gromadzenia danych potencjalnych dawców szpiku i komórek krwiotwórczych krwi obwodowej w zakresie: 1) imienia i nazwiska, 2) daty i miejsca urodzenia, 3) adresu miejsca zamieszkania, 4) numeru PESEL (jeżeli posiada), 5) informacji o antygenach zgodności tkankowej, 6) wskazania podmiotu, który dokonał badania antygenów zgodności tkankowej i 7) innych informacji medycznych o istotnym znaczeniu (art. 16 a ust. 8 ustawy o transplantacjach). Znowelizowany zaś przez art. 1 pkt 4 lit. e ustawy o zmianie ustawy o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów oraz o zmianie ustawy – Przepisy wprowadzające Kodeks karny art. 16 ust. 5 ustawy o transplantacjach zobligował podmioty lecznicze i fundacje (ośrodki dawców szpiku) do niezwłocznego przekazywania wyżej wymienionych danych potencjalnych dawców szpiku i komórek krwiotwórczych krwi obwodowej do, prowadzonego przez Centrum Organizacyjno-Koordynacyjne do Spraw Transplantacji „Poltransplant” na podstawie art. 16 ust. 7 ustawy o transplantacjach, centralnego rejestru niespokrewnionych potencjalnych dawców szpiku i krwi pępowinowej.

Nadmienić należy, iż opisany w poprzednim akapicie obowiązek ośrodków dawców szpiku przekazywania do Centrum Organizacyjno-Koordynacyjnego do Spraw Transplantacji „Poltransplant”, powoływanego dalej z zastosowaniem skrótu „Poltransplant”, danych potencjalnych dawców szpiku i komórek krwiotwórczych krwi obwodowej został zakwestionowany przez niektóre podmioty zobowiązane, które w korespondencji skierowanej do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych zarzucały brak wiedzy o warunkach technicznych prowadzenia przez Poltransplant centralnego rejestru

niespokrewnionych potencjalnych dawców szpiku i krwi pępowinowej jako systemu informatycznego i kwestionowały bezpieczeństwo gromadzonych w tym rejestrze danych. Zarzuty te stanowiły dla organu do spraw ochrony danych osobowych asumpt do podjęcia kontroli w Poltransplancie (sierpień i październik 2011 roku), w toku której nie stwierdzono uchybień w zakresie przetwarzania przez Poltransplant danych osobowych objętych zbiorem danych o nazwie: „Centralny Rejestr Niespokrewnionych Potencjalnych Dawców Szpiku i Krwi Pępowinowej”.

Z uwagi na powyższe ustalenia kontrolne Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych w dniu 21 października 2011 roku pozytywnie rozpatrzył zgłoszenie zbioru danych do rejestracji dokonane przez Poltransplant w dniu 30 grudnia 2010 roku i wpisał zbiór danych o nazwie „Centralny Rejestr Niespokrewnionych Potencjalnych Dawców Szpiku i Krwi Pępowinowej” do – prowadzonego na podstawie art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych (t. j. Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926, z późn. zm.) – ogólnokrajowego, jawnego rejestru zbiorów danych osobowych (księga rejestrowa nr 102724). Zgodnie z art. 16 ust. 3 ustawy o transplantacjach zakres przetwarzanych przez Poltransplant danych potencjalnych dawców szpiku i komórek krwiotwórczych krwi obwodowej obejmuje: 1) imiona i nazwiska, 2) daty i miejsca urodzenia, 3) adresy miejsca zamieszkania, 4) numery PESEL (jeżeli posiadają), 5) informacje o antygenach zgodności tkankowej, 6) wskazania podmiotów, który dokonały badania antygenów zgodności tkankowej, 7) inne informacje medyczne o istotnym znaczeniu (w ramach tej kategorii są przetwarzane dane o stanie zdrowia, kodzie genetycznym i pochodzeniu etnicznym potencjalnych dawców szpiku i komórek krwiotwórczych krwi obwodowej oraz wyniki oznaczenia markerów wirusologicznych). Dane te są przetwarzane przez Poltransplant w systemie informatycznym Centralnego Rejestru Niespokrewnionych Potencjalnych Dawców Szpiku i Krwi Pępowinowej i pochodzą od ośrodków dawców szpiku.

Uwzględniając, że administrator danych wymienionych w art. 27 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych (tzw. danych szczególnie chronionych) może rozpocząć przetwarzanie tych danych w zbiorze danych po zgłoszeniu tego zbioru Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych (art. 46 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych), od dnia 21 października 2011 roku stan prawny w odniesieniu do przetwarzania danych potencjalnych dawców szpiku i komórek krwiotwórczych krwi obwodowej przedstawia się następująco:

- a) ośrodki dawców szpiku dla celów pozyskiwania potencjalnych dawców alogenicznego szpiku i komórek krwiotwórczych krwi obwodowej prowadzą zbiory danych potencjalnych dawców szpiku i komórek krwiotwórczych krwi obwodowej obejmujące dane wymienione w akapicie drugim niniejszego pisma (art. 16 a ust. 8 w zw. z ust. 2 pkt 1 ustawy o transplantacjach) i są zobligowane do zgłoszenia tych zbiorów do rejestracji Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych (art. 40 ustawy o ochronie danych osobowych) oraz przekazywania zebranych danych do centralnego rejestru niespokrewnionych potencjalnych dawców szpiku i krwi pępowinowej (art. 16 ust. 5 ustawy o transplantacjach),
- b) Poltransplant prowadzi centralny rejestr niespokrewnionych potencjalnych dawców szpiku i krwi pępowinowej, powoływany dalej z zastosowaniem skrótu „rejestr szpiku i krwi pępowinowej”, zawierający dane powołane w poprzednim akapicie (art. 16 ust. 3 ustawy o transplantacjach) i udostępnia dane zgromadzone w tym rejestrze ministrowi właściwemu do spraw zdrowia i Krajowej Radzie Transplantacyjnej (art. 16 ust. 6 ustawy o transplantacjach) oraz przekazuje zgromadzone dane do europejskich i światowych rejestrów szpiku i krwi pępowinowej (art. 38 ust. 3 pkt 14 ustawy o transplantacjach).

Przechodząc do wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich o stwierdzenie niezgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej niektórych przepisów ustawy o transplantacjach na wstępie wniosek ten podzielić należy na dwie części. W ocenie organu do spraw ochrony danych osobowych dotyczy on bowiem dwóch odrębnych problemów:

- a) prowadzenia przez Poltransplant rejestru szpiku i krwi pępowinowej zawierającego spersonalizowane dane niespokrewnionych potencjalnych dawców szpiku i krwi pępowinowej (zarzuty Rzecznika Praw Obywatelskich do art. 16 ust. 3 pkt 1, art. 16 ust. 3 pkt 2 w części zawierającej słowa „i miejsca urodzenia”, art. 16 ust. 3 pkt 3, art. 16 ust. 3 pkt 4 i art. 16 ust. 3 pkt 6 ustawy o transplantacjach),
- b) obowiązku Poltransplantu udostępniania ministrowi właściwemu do spraw zdrowia i Krajowej Radzie Transplantacyjnej danych zawartych w rejestrze szpiku i krwi pępowinowej (zarzut niekonstytucyjności art. 16 ust. 6 ustawy o transplantacjach)

**I.** W odniesieniu do zagadnienia wskazanego w pkt a) wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich stanowi w istocie negację zasadności istnienia centralnego rejestru niespokrewnionych potencjalnych dawców szpiku i krwi pępowinowej stanowiącego „sumę” zbiorów danych prowadzonych przez ośrodki dawców szpiku. Rozstrzygnięcie kwestii potrzeby prowadzenia takiego centralnego zbioru nie należy – zasadniczo – do kompetencji

Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, jednakże nie może on zgodzić się z – zamieszczonym we wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich – stwierdzeniem, iż całkowicie bezprzedmiotowa jest ocena konieczności oraz proporcjonalności przetwarzania przez Poltransplant danych potencjalnych dawców szpiku i komórek krwiotwórczych krwi obwodowej, gdyż dane te są nieprzydatne dla określonych w ustawie celów działalności Poltransplantu (str. 11 wniosku). Uwadze Rzecznika Praw Obywatelskich umknęły bowiem chyba sformułowania zamieszczone w art. 16 a ust. 5 w zw. z ust. 2 pkt 2 oraz art. 38 ust. 3 pkt 7 i 14 ustawy o transplantacjach, które to przepisy przyznały Poltransplantowi konkretne obowiązki w związku z procedurą pozyskiwania potencjalnych dawców allogenicznego szpiku i komórek krwiotwórczych krwi obwodowej (finansowanie badania przez ośrodki dawców szpiku antygenów zgodności tkankowej, koordynacja poszukiwania niespokrewnionych dawców szpiku i krwi pępowinowej ze wstępnym przeszukaniem rejestru szpiku i krwi pępowinowej, przekazywanie zgromadzonych w rejestrze szpiku i krwi pępowinowej danych do europejskich i światowych rejestrów szpiku i krwi pępowinowej). Powstaje pytanie, do udzielenia odpowiedzi na które właściwy wydaje się być Poltransplant, czy realizacja powyższych obowiązków jest możliwa bez posiadania przez ten podmiot danych osobowych potencjalnych dawców szpiku i komórek krwiotwórczych krwi obwodowej. Zamieszczone we wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich twierdzenie, że Poltransplant może wykonywać swoje zadania bez spersonalizowanych danych potencjalnych dawców allogenicznego szpiku i komórek krwiotwórczych krwi obwodowej, stanowi li tylko powtórzenie argumentacji jednego z ośrodków dawców szpiku, który to podmiot, o czym wiadomo organowi do spraw ochrony danych osobowych, pozostawał z Poltransplantem w kilkuletnim sporze co do istnienia po jego stronie obowiązku przekazania danych do rejestru szpiku i krwi pępowinowej (por. akapit trzeci niniejszego pisma). Tym samym prawdziwość przedmiotowego twierdzenia Rzecznika Praw Obywatelskich Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych oddaje pod osąd Trybunału Konstytucyjnego.

Nie wchodząc zaś w ocenę dopuszczalności i proporcjonalności (w rozumieniu art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej) ograniczenia – gwarantowanego konstytucyjnie (art. 47) – prawa do prywatności potencjalnych dawców szpiku i komórek krwiotwórczych krwi obwodowej, organ do spraw ochrony danych osobowych jest zobligowany wskazać, iż sam rejestr szpiku i krwi pępowinowej, prowadzony przez organ publiczny i zawierający dane wszystkich potencjalnych dawców szpiku i komórek krwiotwórczych krwi obwodowej w Polsce, stanowi z pewnością pewną wartość dla zdrowia publicznego. Odpowiedź na pytanie,

czy wartość ta równoważy ograniczenie prawa do prywatności osób, których dane znajdują się w tym zbiorze danych, należeć będzie do Trybunału Konstytucyjnego.

II. W pełni podzielić zaś trzeba zarzuty Rzecznika Praw Obywatelskich wobec art. 16 ust. 6 ustawy o transplantacjach obligującego Poltransplant do udostępniania danych zawartych w rejestrze szpiku i krwi pępowinowej ministrowi właściwemu do spraw zdrowia i Krajowej Radzie Transplantacyjnej. Organ do spraw ochrony danych osobowych nie znajduje w ustawie o transplantacjach jakichkolwiek regulacji określających sposób postępowania tych podmiotów z przekazanymi danymi ani też normujących kompetencje ministra właściwego do spraw zdrowia i Krajowej Rady Transplantacyjnej w procedurze pozyskiwania potencjalnych dawców allogenicznego szpiku i komórek krwiotwórczych krwi obwodowej. Co za tym idzie uznać trzeba, że dane tych potencjalnych dawców są zbędne ministrowi właściwemu do spraw zdrowia i Krajowej Rady Transplantacyjnej, a ich udostępnianie/przekazywanie przez Poltransplant, na podstawie art. 16 ust. 6 ustawy o transplantacjach, stanowi naruszenie warunku niezbędności (art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej) ograniczenia konstytucyjnego prawa do prywatności (art. 47 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej) i prawa do ochrony danych osobowych (art. 51 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej).

W opinii Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych aktualna dyspozycja art. 16 ust. 6 ustawy o transplantacjach stanowi „pozostałość” po wcześniejszym brzmieniu tego przepisu (sprzed wejścia w życie ustawy o zmianie ustawy o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów oraz o zmianie ustawy – Przepisy wprowadzające Kodeks karny), omyłkowo dotychczas nieznowelizowaną. Na wadliwość tego unormowania organ do spraw ochrony danych osobowych zwracał uwagę w opinii z dnia 7 października 2009 roku (sygn. DOLiS-033-311/09/36358) do *poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów* (druk sejmowy nr 3470 Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej VI kadencji); projekt ten nie został uchwalony i opinii z dnia 10 marca 2010 roku (sygn. DOLiS-033-79/10/9313, 9314, 9316, 9317, 9318, 9319, 9320) do *poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów* (druk sejmowy nr 2707 Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej VI kadencji); projekt ten nie został uchwalony.

z porządkiem  
Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych  
z up. Zł. ca. Generalnego Inspektora

Andrzej Lewiński